

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Εθνικοί Λογαριασμοί	15
1.1 Εισοδηματικό Κύκλωμα	15
1.1.1 Εισοδηματικό κύκλωμα στάσιμης οικονομίας	15
1.1.2 Εισοδηματικό κύκλωμα με τραπεζικό σύστημα	16
1.1.3 Εισοδηματικό κύκλωμα με τραπεζικό σύστημα και δημόσιο τομέα	18
1.1.4 Εισοδηματικό κύκλωμα με εξωτερικό εμπόριο	19
1.2. Μακροοικονομικά μεγέθη: Ορισμοί	21
Α. Ακαθάριστο Εισόδημα – Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	21
Β. Ακαθάριστη Δαπάνη	23
Γ. Εθνικό Εισόδημα	24
1.3. Οι εξελίξεις για την μέτρηση του ΑΕΠ: Ιστορική αναδρομή	24
Α. Οικονομικός πίνακας (Tableau Économique)	24
Β. Πίνακες Εισροών-Εκροών	26
Επίμετρο: Μεθοδολογία υπολογισμού συμμετρικών πινάκων εισροών-εκροών	33
1.4 Η αποτίμηση των ροών	33
1.5 Θεωρητικά προβλήματα στην εκτίμηση πινάκων εισροών-εκροών	38
1.5.1 Στατιστικές μονάδες, ταξινομήσεις και χειρισμός των δευτερευόντων προϊόντων	40
1.5.1.1 Στατιστικές μονάδες, ταξινομήσεις	40
1.5.1.2 Πίνακες Προσφοράς και Ενδιαμέσων Χρήσεων	41
1.6 Μέθοδοι υπολογισμού συμμετρικών πινάκων εισροών-εκροών – Χειρισμός δευτερευόντων προϊόντων	47
1.6.1 Τεχνολογία Προϊόντος (Product Technology Assumption)	50
1.6.2 Τεχνολογία Κλάδου (Industry Technology Assumption)	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Κατανάλωση, Αποταμίευση, Επένδυση	55
2.1 Κατανάλωση	55
2.2 Αποταμίευση	58
2.3 Διαγραμματική απεικόνιση της ενεργού ζήτησης	59
2.4 Θεωρίες για την κατανάλωση και την αποταμίευση	62
2.5 Μορφές αποταμίευσης	65
2.5.1 Εθελούσια αποταμίευση	65
2.5.2 Αναγκαστική αποταμίευση	66
2.6 Επενδύσεις (προσδιοριστικοί παράγοντες της επένδυσης)	67

2.6.1	Γενικά	67
2.6.2	Προσδιοριστικοί παράγοντες της επένδυσης	71
2.7	Ο πολλαπλασιαστής	73
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Το Τραπεζικό Σύστημα		77
3.1	Χρήμα – Τράπεζες	77
3.1.1	Η εξέλιξη του χρήματος	77
3.1.2	Το χρήμα στην Ελλάδα: συνοπτική εξέλιξη	81
3.2	Το Τραπεζικό Σύστημα	88
3.2.1	Γενικά – Η εξέλιξη της πίστης (περί τραπεζικού συστήματος)	88
3.2.2	Λογιστικό χρήμα: Δημιουργία νέου χρήματος από τις εμπορικές τράπεζες	92
3.2.3	Επίμετρο: Η τραπεζική πολιτική των άκρων	94
3.2.4	Χρυσούς Κανών – Εκδοτική Τράπεζα	95
3.3	Αγορά χρήματος	96
3.3.1	Προσφορά χρήματος: ορισμοί	96
3.3.2	Ποσοτική θεωρία: η παραλλαγή του Irving Fisher	97
3.3.3	Ποσοτική θεωρία κατά την σχολή του Cambridge	98
3.3.4	Η ζήτηση χρήματος	100
3.3.4.1	Η προκεινσιανή προσέγγιση	100
3.3.4.2	Η ζήτηση χρήματος κατά τον Keynes	101
3.4	Ισορροπία στην αγορά χρήματος: η καμπύλη LM	104
3.5	Ισορροπία στην αγορά προϊόντων	110
3.5.1	Η καμπύλη IS	110
3.5.2	Η καμπύλη IS με δημόσιο τομέα	113
3.5.3	Παράγοντες που μετατοπίζουν την καμπύλη IS	115
3.6	Νεότερες θεωρίες ζήτησης χρήματος	119
3.6.1	Ζήτηση χρήματος για συναλλαγές – Υπόδειγμα Baumol-Tobin	119
3.6.2	Ζήτηση χρήματος για κερδοσκοπία – Η προσέγγιση Tobin (ανάλυση χαρτοφυλακίου)	123
3.6.3	Αβεβαιότητα, αποφυγή κινδύνου και προτίμηση ρευστότητας	126
3.6.4	Η ζήτηση χρήματος κατά τον Friedman	129
3.7	Επίμετρο I: Οι επενδυτές ή οι κερδοσκόποι	131
3.8	Ισορροπία στις αγορές προϊόντος και χρήματος	135
3.8.1	Το υπόδειγμα IS-LM	135
3.8.2	Μετατοπίσεις της καμπύλης IS με σταθερή την καμπύλη LM	137
3.9	Επίμετρο II	139
3.9.1	Πιστωτικές αγορές	139
3.9.2	Swaps (συμφωνίες αμοιβαίας ανταλλαγής πληρωμών)	142
3.9.3	Options	144
3.9.4	Ανώνυμες Εταιρείες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ΑΕΔΑΚ)	145
3.9.5	Factoring (πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων)	145
3.9.6	Leasing (χρηματοδοτική μίσθωση)	146

3.9.7	Forfeiting	147
3.9.8	Franchising	148
3.9.9	Venture Capital (παροχή επιχειρηματικού κεφαλαίου υψηλού κινδύνου)	148
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Ο δημόσιος τομέας και η οικονομική πολιτική		149
Εισαγωγή: Δημόσια Οικονομική και Δημοσιονομική Πολιτική		149
4.1	Η οικονομία της αγοράς και τα αίτια παρέμβασης του κράτους	150
4.1.1	Εισοδηματικό κύκλωμα με τραπεζικό σύστημα και δημόσιο τομέα	150
4.1.2	Οι ατέλειες της αγοράς και οι λειτουργίες του κράτους	150
4.1.3	Έσοδα και έξοδα του δημοσίου	155
4.1.3.1	Τα έσοδα	155
4.1.3.2	Οι δημόσιες δαπάνες	160
4.1.4	Δημόσια αγαθά	162
4.1.4.1	Γενικά	162
4.1.4.2	Το κόστος των δημοσίων αγαθών. Δημόσια αγαθά ή ιδιωτικά ..	163
4.1.5	Θεωρίες περί επιλογής δημοσίων δαπανών (διαμόρφωσης της τιμής) ..	166
4.1.5.1	Η λύση του Bowen	166
4.1.5.2	Η λύση του Lindahl	169
4.1.5.3	Η επαναδιατύπωση του Johansen	171
4.1.5.4	Η λύση του Samuelson (Γενική Ισορροπία)	173
4.2	Ο προϋπολογισμός	177
4.2.1	Γενικά	177
4.2.2	Η έννοια του προϋπολογισμού μετά το 1950	179
4.2.3	Στάδια του προϋπολογισμού	181
4.2.4	Φόροι	181
4.2.4.1	Τα αίτια ύπαρξης φόρων: μια σύνοψη	181
4.2.4.2	Η κατανομή των φορολογικών βαρών	182
4.2.4.3	Η αρχή της φορολογικής ισότητας	183
4.2.4.4	Διακρίσεις φόρων	184
4.2.4.5	Οι διακρίσεις των φόρων ως προς την φορολογική βάση	185
4.2.4.6	Διακρίσεις φόρων σε αμέσους και εμμέσους	186
4.2.4.7	Φόροι επί της κοινωνικής ασφάλισης	187
4.2.4.8	Επίδραση των φόρων επί της διαρθρώσεως της καταναλώσεως	187
4.2.5	Δημόσιος Δανεισμός	190
4.2.5.1	Γενικά	190
4.2.5.2	Διακρίσεις δανεισμού	191
4.2.5.3	Οι συνέπειες του δημοσίου δανεισμού	192
4.2.6	Πολλαπλασιαστικές επιδράσεις των φόρων και των δημοσίων δαπανών	194
4.2.6.1	Ο πολλαπλασιαστής των δημοσίων δαπανών	194
4.2.6.2	Δυναμικός πολλαπλασιαστής	195

4.2.7	Φόροι και μικροοικονομικές επιδράσεις	196
4.2.8	Φόροι και μακροοικονομικές επιδράσεις	197
4.2.9	Ο πολλαπλασιαστής των μεταβιβαστικών πληρωμών	197
4.2.10	Θεώρημα ισοσκελισμένου προϋπολογισμού	198
4.3	Οι αντικυκλικές πολιτικές	199
4.3.1	Το υπόβαθρο της φιλοσοφίας της καμπύλης IS και LM	199
4.3.2	Ο ρόλος του δημοσίου τομέα σε περιόδους πληθωρισμού και ύφεσης	200
4.4	Το κράτος και ο παρεμβατισμός	205
4.4.1	Οι δύο απόψεις περί πολιτείας: ατομικιστική εναντίον συλλογικής	205
4.4.2	Από το εθνικό κράτος στο κοινωνικό και από αυτό στην Ε.Ε. (αίτια – αφορμές)	209
4.4.3.	Κράτος πρόνοιας και κοινωνική ασφάλιση	212
4.4.3.1	Ιστορική εξέλιξη του κράτους πρόνοιας	212
4.4.3.2	Η κοινωνική ασφάλιση	216
4.4.4.	Ανακεφαλαίωση ως προς τα ασφαλιστικά συστήματα	220
4.5	Επίμετρο	221
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Εξωτερικό Εμπόριο – Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις		229
5.1	Εισαγωγή – Ορισμοί	229
5.2	Το «δίδυμο» έλλειμμα	230
5.3	Ισοζύγιο πληρωμών	231
5.4	Διεθνείς συναλλαγές: ιστορική εξέλιξη	232
5.5	Απόλυτο και συγκριτικό πλεονέκτημα	234
5.5.1	Απόλυτο πλεονέκτημα (αποδίδεται στον A. Smith)	234
5.5.2	Συγκριτικό πλεονέκτημα (συνδέθηκε με το όνομα του D. Ricardo)	234
5.6	Το θεώρημα των Heckscher-Ohlin	236
5.7	Όροι εμπορίου	236
5.8	Πολλαπλασιαστής διεθνούς εμπορίου	239
5.8.1	Περίπτωση κλειστής οικονομίας χωρίς δημόσιο τομέα (μη λαμβάνοντας υπ' όψιν την φορολογία)	239
5.8.2	Περίπτωση κλειστής οικονομίας με δημόσιο τομέα	240
5.8.3	Περίπτωση ανοικτής οικονομίας με δημόσιο τομέα	242
5.9	Δασμοί: Μια γενική εικόνα	242
5.10	Προστατευτικές και μη δασμολογικές δράσεις	244
5.10.1	Είδη δασμών	244
5.10.2	Προστατευτικές δράσεις	245
5.10.3	Η λειτουργία του δασμού	246
5.11	Συνάλλαγμα: Προσδιορισμός τιμής συναλλάγματος	248
5.11.1	Συνάλλαγμα	248
5.11.2	Προσδιορισμός τιμής συναλλάγματος στην αγορά	249
5.12	Διεθνή νομισματικά συστήματα	251
5.12.1	Χρυσούς κανόνας (1870-1914)	251

5.1.2.2	Η περίοδος μεταξύ των πολέμων (1918-1944)	251
5.1.2.3	Η συνθήκη Bretton Woods (ή κανόνας ανταλλαγής χρυσού)	252
5.1.2.4	Η περίοδος 1971 και εντεύθεν	253
5.13	Προστατευτισμός εναντίον ελεύθερου εμπορίου	253
5.14	Επίμετρο	255
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: Οικονομική της ανάπτυξης		265
6.1	Γενικά	265
6.2	Η οικονομική ανάπτυξη σύμφωνα με τις κλασικές απόψεις	267
6.3	Η οικονομική ανάπτυξη σύμφωνα με τις μαρξικές απόψεις	270
6.4	Η οικονομική ανάπτυξη σύμφωνα με τον Schumpeter	272
6.5	Κεϋνσιανές και νεοκλασικές απόψεις περί ανάπτυξης	275
6.5.1	Υπόδειγμα Harrod-Domar	275
6.5.2	Νεοκλασικά και νεοκεϋνσιανά υποδείγματα οικονομικής ανάπτυξης ..	278
6.5.3	Υπόδειγμα τεχνολογικής μεταβολής	279
6.6	Αναπτυσσόμενες χώρες: Οικονομική θεωρία και εξελίξεις	281
6.6.1	Γενικά	281
6.6.2	Η τυπολογία της υπανάπτυξης ή η δομή των αναπτυσσόμενων χωρών	288
6.6.2.1	Η περίοδος 1945-1970	288
6.6.2.2	Η περίοδος 1970-1990	289
6.7	Επίμετρο: Η πρωταρχική συσσώρευση	291
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: Ιστορία οικονομικής σκέψης: Οι άνθρωποι, οι οικονομικές θεωρίες και η κοινωνική εξέλιξη		301
7.1	Ιστορία Οικονομικών Θεωριών	301
7.1.1	Το οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο	301
7.1.2	Επίμετρο: Οι Νεοκλασικοί (1870-1920)	316
7.2	Πέντε μεγάλοι οικονομολόγοι	325
7.2.1	Adam Smith (1723-1790)	325
7.2.2	David Ricardo (1772-1823)	328
7.2.3	Karl Marx (1818-1883)	330
7.2.4	John Maynard Keynes (1883-1946)	337
7.2.5	Joseph Alois Schumpeter (1883-1950)	343
7.3	Επίμετρο I – Η ανάδυση του σύγχρονου πολιτικού συστήματος: Ένα ιχνογράφημα	350
7.4	Επίμετρο II: Ο Keynes μετά τον Keynes	358
7.5	Επίμετρο III: Η κληρονομιά του Schumpeter	361
7.6	Επίμετρο IV: Τα Νόμπελ στην Οικονομική	364
7.7	Επίμετρο V: Ο μαρξισμός μετά τον Marx	365
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ: Οικονομικές διαταραχές		383
8.1	Ύφεση	383

8.2	Πληθωρισμός	384	
8.3	Σχέση πληθωρισμού και ύφεσης	385	
8.4	Οικονομικοί (Επιχειρηματικοί) κύκλοι	388	
8.4.1	Εξωγενείς θεωρίες	390	
8.4.2	Ενδογενείς θεωρίες	391	
Παράρτημα I			
Λογοτεχνία, Κοινωνία και Πολιτική Οικονομία			
(Η Πολιτική Οικονομία της Λογοτεχνίας)			393
Παράρτημα II			397
Παράρτημα III			
Στατιστική – Οικονομετρία: συνοπτική παρουσίαση			401
Βιβλιογραφία			437